

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป้าหมายของการดำเนินธุรกิจ คือ การสร้างความมั่งคั่งสูงสุดให้แก่เจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น (Maximize Shareholders Wealth) โดยการดำเนินธุรกิจที่จะสร้างความมั่งคั่งสูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้นได้นั้น ต้องเกิดจากการที่กิจการนั้น ๆ มีกำไร แต่เมื่อกิจการมีผลกำไรสูง สิ่งที่มาคือภาระทางภาษีที่กิจการต้องจ่าย ก็สูงเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลให้ความมั่งคั่งของเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้นที่จะได้รับลดลง

อย่างไรก็ดี แม้ว่าเมื่อกิจการมีกำไร และต้องมีการจ่ายภาษีตามกฎหมาย แต่ถ้ากิจการใดได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย ก็จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลเป็นระยะเวลาไม่เกิน 8 ปี รวมถึงกิจการบางเขตส่งเสริมการลงทุนยังได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราปกติเป็นระยะเวลา 5 ปี ภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษีอีกด้วย

โดยกฎหมายส่งเสริมการลงทุนดังกล่าว ได้เกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2485-2488 โดยได้มีการประกาศใช้ “พระราชบัญญัติส่งเสริมอุตสาหกรรม พ.ศ. 2497” ซึ่งนับเป็นกฎหมายฉบับแรกของไทยที่แสดงถึงเจตนารมณ์ในการส่งเสริมการลงทุนของเอกชนในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ

ต่อมาได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎหมายส่งเสริมการลงทุนอีกหลายครั้ง และในปีพ.ศ. 2520 ได้แก้ไขกฎหมายส่งเสริมการลงทุนครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่ง โดยประกาศใช้ “พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน พ.ศ. 2520” เพื่อให้สิทธิและประโยชน์ทางภาษีแก่กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน กล่าวคือ ทำให้ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นระยะเวลาไม่เกิน 8 ปี สำหรับสิทธิบัตรแต่ละ โครงการตามแต่ละเขตส่งเสริมการลงทุนนับแต่วันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น

การที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุนที่ภาครัฐมีนโยบายในการให้สิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรแก่กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ส่งผลให้กิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนไม่ต้องมีภาระทางภาษีจากกำไรสุทธิของกิจการ จนกระทั่งหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี และกิจการบางเขตส่งเสริมการลงทุนยังได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราปกติเป็นระยะเวลา 5 ปี ภายหลัง

การหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษีอีกด้วย ซึ่งภาษีที่กิจการประหยัดได้นี้ จะเป็นการทำให้กระแสเงินสดของกิจการเพิ่มขึ้น

ประกอบกับในปัจจุบันนโยบายการบัญชี (Accounting Policies) ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการบริหารงานของกิจการต่าง ๆ เพราะการทำบัญชี กิจการสามารถที่จะกำหนดนโยบายการบัญชีที่เหมาะสมกับกิจการของตนเองได้ ซึ่งนโยบายการบัญชีที่เหมาะสมจะมีผลต่อรายรับ รายจ่าย กำไรขาดทุนของกิจการ และรวมไปถึงการหักภาษีให้แก่รัฐบาลอีกด้วย

โดยที่หลักการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำบัญชีมีอยู่หลาย ๆ หลักการ ที่มีวิธีการปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องเดียวกันได้มากกว่าหนึ่งวิธี และแต่ละวิธีก็จะให้ผลที่แตกต่างกันออกไป เช่น วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา กิจการจะระบุวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่ ว่าเลือกใช้โดยวิธีใด เป็นต้นว่า ถ้ากิจการเลือกใช้วิธีเส้นตรง ในการคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ แสดงว่าค่าเสื่อมราคาที่เกิดขึ้นในแต่ละปีจะมีมูลค่าคงที่ตลอด (ยกเว้นปีเริ่มต้นหรือปีสุดท้ายที่ระยะเวลาไม่ครบปี) ในขณะที่เลือกใช้วิธีผลรวมจำนวนปี แสดงว่าค่าเสื่อมราคาปรากฏในงบกำไรขาดทุนปีแรก ๆ จะมากกว่าปีหลัง ๆ

การที่มาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้ผู้บริหารของกิจการสามารถเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลให้งบการเงินแตกต่างกัน ผู้บริหารที่ต้องการตกแต่งงบการเงินของกิจการ ย่อมต้องเลือกนโยบายการบัญชีที่จะส่งผลประโยชน์ต่อตนเอง หรือผลักดันให้ตัวเลขในงบการเงินเป็นไปตามความต้องการ

บริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน หากเป็นบริษัทที่อยู่นอกตลาดหลักทรัพย์ ผู้บริหารซึ่งเป็นเจ้าของกิจการจะมีแรงจูงใจในการสร้างกำไรทางบัญชีภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี เพื่อให้ประหยัดภาษีมากที่สุด แต่สำหรับบริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน ที่เป็นบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้บริหารของบริษัทจะมีแรงจูงใจเพื่อสร้างกำไรทางบัญชีอย่างไร ระหว่างนโยบายเพื่อสร้างกำไรให้มากที่สุด หรือเพื่อให้ประหยัดภาษีมากที่สุด ภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษีแล้ว

ดังนั้นจึงเป็นที่มาของเหตุจูงใจที่ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่นำประเด็นเรื่อง บริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากอยู่ช่วงได้รับสิทธิและประโยชน์ทางภาษี โดยได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล ผู้บริหารอาจเลือกใช้นโยบายการบัญชีเพื่อให้งบการเงินของบริษัทแสดงผลกำไรที่สูง เนื่องจากบริษัทไม่มีภาระทางภาษี แต่หากภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี ซึ่งทำให้บริษัทไม่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลแล้ว ผู้บริหารจะเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เพื่อให้งบการเงินของบริษัทแสดงผลกำไรที่ลดต่ำลง เนื่องจากต้องการให้มีภาระทางภาษีที่ต่ำลงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การที่มาตรฐานการบัญชีเปิดโอกาสให้ผู้บริหารเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่แตกต่างกัน ตามความเหมาะสมของกิจการ เนื่องจากไม่สามารถกำหนดกฎเกณฑ์หรือวิธีการปฏิบัติทางบัญชี อย่างใดอย่างหนึ่งที่สามารถใช้ได้กับทุกกิจการ ทำให้วิธีการปฏิบัติทางบัญชีในเรื่องเดียวกันมี หลายวิธี และแต่ละวิธีมีผลกระทบต่องบการเงินและภาระทางภาษีของกิจการที่แตกต่างกัน บางวิธี ทำให้ต้นทุนและค่าใช้จ่ายต่ำ ผลที่ตามมาคือ งบการเงินแสดงผลกำไรที่สูง แต่กิจการต้องมีภาระ ทางภาษีที่สูงขึ้น ในขณะที่บางวิธีทำให้ต้นทุนและค่าใช้จ่ายสูง ทำให้ผลที่ตามมา คือ งบการเงิน แสดงผลกำไรที่ต่ำ และทำให้ภาระทางภาษีของกิจการลดต่ำลงเช่นกัน

บริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน ภายหลังจากการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี หากเป็น บริษัทนอกตลาดหลักทรัพย์ ผู้บริหารมักเป็นเจ้าของกิจการเอง ดังนั้นผู้บริหาร ย่อมมีแรงจูงใจ ในการบริหารกำไรทางบัญชี เพื่อให้ประหยัดภาษีมากที่สุด แต่หากเป็นผู้บริหารบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผู้บริหารต้องเลือกนโยบายในการบริหารกำไรของกิจการภายหลังจากการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี ระหว่างการสร้างกำไรให้มากที่สุด หรือการประหยัดภาษีให้มากที่สุดเพื่อเป็นการเพิ่มกระแสเงินสดของบริษัท

จึงเป็นที่มาของวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารเลือกใช้ก่อนและหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี และผลกระทบที่มี ต่องบการเงินของบริษัทภายหลังจากการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี ของบริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

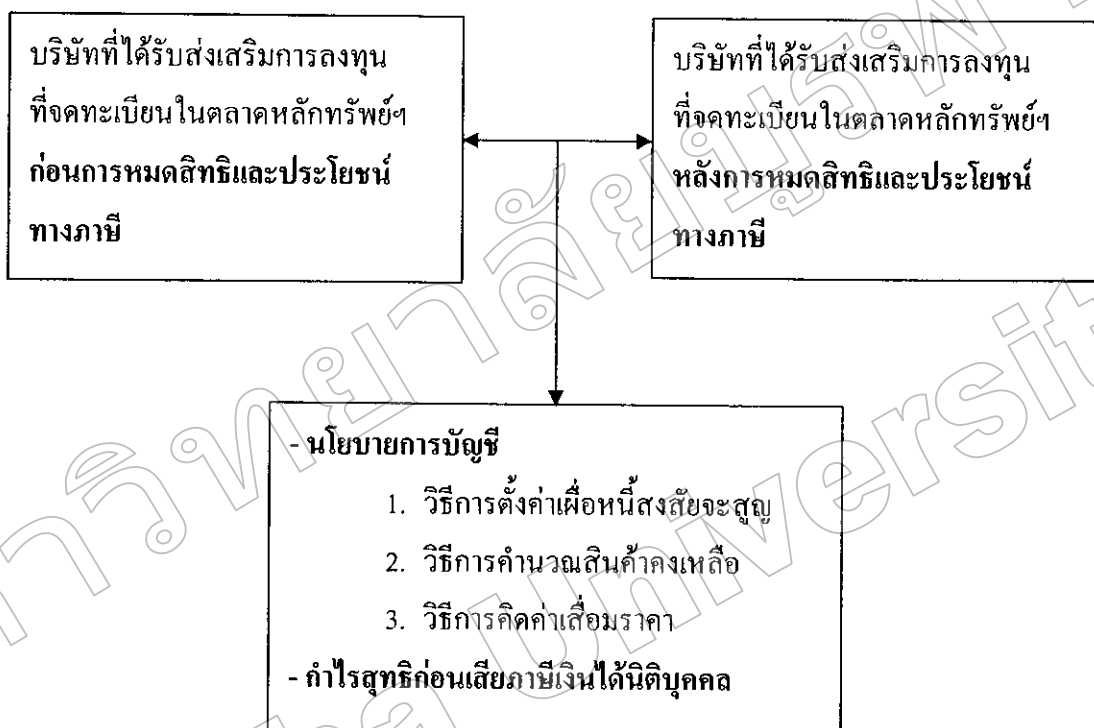
จากการที่กำไรจะมีผลต่อภาระทางภาษีของบริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน ภายหลังจากการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับแล้ว เนื่องจากบริษัทจะต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล จากกำไรสุทธิของกิจการ นับจากวันที่พ้นกำหนดระยะเวลาการได้รับสิทธิและประโยชน์ทางภาษี

ดังนั้นบริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนจะเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เพื่อให้งบการเงินของกิจการแสดงผลกำไรที่ลดต่ำลงภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี จึงเป็นที่มาของสมมติฐานนี้

H₁: จำนวนบริษัทฯ ที่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีภายหลังจากการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี มีจำนวนมากกว่าบริษัทฯ ที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีภายหลังจากการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี

H₂: บริษัทฯ ที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี มีอัตรากำไรสุทธิก่อนเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลต่ำกว่าช่วงก่อนการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินในการวิเคราะห์เปรียบเทียบงบการเงินและนโยบายการบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน ทั้งที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน และไม่ได้รับส่งเสริมการลงทุน
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน และผู้สอบบัญชี ในการพิจารณาผลการดำเนินงานของบริษัทฯ ก่อนและหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างผิดสังเกตหรือไม่
3. เพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมของผู้บริหารในการบริหารกำไรของบริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ ภายหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี

4. เพื่อเป็นหลักฐานทางด้านการวิชาการ สำหรับผู้สนใจจะนำไปใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานที่ลดลง ภายหลังจากหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี ของบริษัทที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาข้อมูลจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน และหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษีแล้ว ในช่วงระยะเวลา ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2548 โดยการศึกษาวิจัยนี้ แบ่งเป็น 2 เรื่องดังนี้ คือ

1. นโยบายการบัญชี ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเปรียบเทียบกับนโยบายการบัญชีของบริษัทฯ ก่อนและหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี จำนวน 3 เรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับต้นทุนและค่าใช้จ่ายของกิจการ ดังนี้คือ

1.1 วิธีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ

1.2 วิธีการคำนวณสินค้าคงเหลือ

1.3 วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

2. กำไรสุทธิก่อนเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ช่วงก่อนและหลังการหมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษี

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ไม่สามารถศึกษาข้อมูลของกำไรสุทธิก่อนเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลในแต่ละโครงการ เนื่องจากรายละเอียดดังกล่าว กิจการจะแสดงในงบการเงินสำหรับการยื่นเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลแก่กรมสรรพากรเท่านั้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ข้อมูลในการวิจัย จากบริษัทที่หมดสิทธิและประโยชน์ทางภาษีแล้วทุกโครงการเท่านั้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

กิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน หมายถึง กิจการที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาอนุมัติให้ได้รับส่งเสริมการลงทุน โดยกิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนจะได้รับสิทธิและประโยชน์ทางภาษีสำหรับโครงการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจะได้รับการแต่ละเขตการลงทุนที่สถานประกอบการตั้งอยู่ โดยจะกำหนดไม่เกินร้อยละ 100 ของเงินลงทุน ไม่รวมค่าที่ดิน และทุนหมุนเวียน

สิทธิและประโยชน์ทางภาษี หมายถึง กิจการที่ได้รับส่งเสริมการลงทุนจะได้รับยกเว้น หรือลดอากรขาเข้าสำหรับเครื่องจักร ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริม มีกำหนดตามเวลาที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งต้องไม่เกิน 8 ปี นับจากวันที่เริ่มมีรายได้จากการประกอบกิจการนั้น เป็นต้น

การยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง การได้รับยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับกำไรสุทธิ ที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 100 ของเงินลงทุน ไม่รวมค่าที่ดิน และทุนหมุนเวียน เป็นระยะเวลาไม่เกิน 8 ปี ตามแต่ละเขตการลงทุนที่สถานประกอบการตั้งอยู่

การลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง การได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับกำไรสุทธิ ที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราปกติ เป็นระยะเวลา 5 ปี นับจากวันที่พ้นกำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล